

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, Fól'a, candu concedu ajutóriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 6 Iuliu 24 Iuniu 1866.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Telegramele

Redactiunei „Gazetei Transilvaniei“.

Vien'a 5 Iuliu 3 óre dupa prandiu, sositu la 6 óre 50 min. dupa prandiu.

„Monitorulu“ Parisianu reportésa oficialuminte: Veneti'a s'a cedatu. Napoleonu iea asuprasi mediolocirea de armistare si de pace cu Prusi'a. Din partea nóstra mari perderi.

Burs'a de astadi citi oficialumintea depesia din Parisu, care suna:

„Imperatuln Austriei dupa ce si-a salvatu onórea armeloru sale in Itali'a cedésa imperatului Franciei Veneti'a si primesce mediolocirea lui Napoleonu spre a medioloci pacea intre beligeranti. Imperatulu Napoleonu grabi a coresponde la acésta provocare si s'a intorsu fara amanare catra regele Prusiei si alu Italiei spre a medioloci o armistare si o pace duratória. —

Vien'a 5 Iuniu. Lui Benedek i se luà din mana comand'a armatei. Generalulu de cavaleria Clam Gallas, chefulu pretorialu generalu alu armatei de nordu Henikstein si generalulu Krismanic s'au pusu sub-judecata martiala in Vien'a. Conte Mensdorf, urmatu de adjutantulu de arépa Fejérváry s'au dusu la armat'a de nordu spre a cerceta starea armatei si a face reporte. —

MONARCHIA AUSTRIACA.

Transilvani'a.

Telegramulu „Gazetei.“

Din campulu resbelului nordicu.

Vien'a 4 Iuliu 10 óre 25 min. sositu in 4 la 9 óre nóptea si primitu numai in 5 pe la 6 óre. — „Telegramulu lui „W. Ztg.“ repórta: Eri intre Josefstadt si Königgrätz o mare batalia. Ai nostri sunt respinsi. Archiducele Wilhelm ranitu. Cortelulu generalu se fia stralocatu.“

Despre **batali'a dela Nachod** din 27 Iuniu scótemu urmatóriele notitie. Pre la 4 óre dupa prandiu trecura prin Nachod in galopu unu escadronu de cūrassiri in contra prusianiloru. Pleca si regimentulu Chevenhiller catra nordu; indata se si audi canonad'a, se mai adause militie si pre la 8 óre se apropiá lupt'a catra Nachod retragunduse ai nostri. Locuitorii cetatii acesteia scapara cum putura si parasira cetatea fugindu in paduri si pre la 10 óre diu'a mare a liliaciloru ocupara prusianii orasiulu si se asiediara in tabera in apropiare. Austriacii stetera in partea de catra apusu, centrulu sub Benedek la Skalitz si corpulu lui Gablenz la Neustadt. Ast'a se intempla in 26 spre 27, candu demanétia pre la 3 óre se reincepù batali'a, pre la 5 óre inaiutara prusianii la Wisokow, unde se luptara cu austriacii infricosiatu 3 óre neourmatu fara rezultatu deciatoriu. Prusianii se retraseru catra Nachod. Austriacii pre la 10 óre navalira preste ei si se incinsa o lupta estraordinara si cu cerbicia nespusa, perderile fura in spajmantatórie. La 12 prusianii fura respinsi pana catra Levin si catra 3 óre veni unu parlamentariu la Benedek spre a se incunoscintia despre nisce generali prusiani perduti. —

Prusianii publica lucruri miraculóse despre invingeri la Nachod si Münchengrätz si Podol, unde aici se prinsera 500 feciori austriaci cu 7 oficii. Vorbescu despre tunuri si stéguri rabe. Nu ne strabatura inse alte repórté prusice pana acuma, decatu ca in lupt'a cu Gazcadiura vro 3 mii austriaci si dupa ingerea dela Münchengrätz s'a iluminatu Berlinu, déca e adeveru, si s'au facutu ovatiuni, trofee si alte falnice. —

1 Iuliu oficialii de statu parasira Prag'a trasera la Pilsen. In 2 Iuliu intre Josi Skalitz se incaiarara éراسi luptele. — , ce stà sub principele de coróna prusu Fridericu Wilhelm, se afla mai tóta prementulu Boemiei si face requisitiuni atatu in

bani oatu si in vite si in recrute d. e. la Turnau s'au luat 300 boi, 1500 fl. Despre armat'a Bavariei se scriá in 28 Iuniu, cumca dupa lupta cerbioóse ar fi strabatutu pre pamentulu Boemiei si s'ar fi int'unutu cu armat'a austriaca. — In 28 si 29 venira si la Brünn cara preste cara de raniti, pentru cari indata se puse la cale cur'a chirurgia. In 1 Iuliu garnisón'a din Josefstadt prinsese 150 de prusiani inainte de a se retrage. — Frankfurtu. Armat'a hanoverana, care constà din vre-o 18 mii a depus armele in 29 Iuniu. —

Pest'a 1 Iuliu. 500 usioru raniti din armat'a de nordu mai totu huzari si venatori sosira adi aici si se primira cu condolentia, impartiendulise daruri. Formarea unei legiuni de voluntari maghiari e cá asecurata intreprendietoriloru magnati.

Vien'a 1 Iuliu. Imperatulu Rusiei prin solulu seu c. Stackelberg din Vien'a gratulà imperatului nostru Franciscu Iosifu pentru iuvingerea d-la Custozza, dorindui si alte asemenea. —

„H. Ztg.“ mai aduce urmatórele telegrame de fórté mare importantia:

Eri intre Josefstadt si Königgrätz se tienu batali'a pana la 2 óre dupa prandiu favoritória pentru noi. Mai tardiu noi furamu invinsi si respinsi de dusmanu.

Cortelulu generalu s'a stramutat in Swiniarek pe drumulu catra Hohenmauth. LMC. Degenfeld se denumi comandante valuriloru dela Florisdorf. Regele Sachsoniei a venitu aici.

Telegramulu gen. de art. de Benedek catra Mai. S'a c. r. apostolica:

„Hohenmauth 4 Iuliu, 3 óre demanétia. Dupa o lupta brilianta a intregi armate si a sachsoniloru in pusetiunea parte intarita cu sianturi dela Königgrätz cu centru nLipa, ce tienu mai multu de 5 óre, ei succese dusmanului a se asiediá tara de veste in Chlum. Tempulu ploiosu tienu famulu de pulbere la pamentu asta, in catu se facù cu neputintia orice privelisce determinata. Dusmanului favoratu de acést'a ci succese a inaintá pana la Chlum, in pusetiunea nóstra. Fara de veste si de odada fù deacolo armat'a nóstra in falanga si in spate fórté tare infestata de puscaturi, trupele cele mai deaprópe de focu se clatinau si pe longa tóte incordarile nu potù succede a pune stavila retrageri. Retragerea la inceputu urmà cu incetulu, inse cu catu navalea mai tare dusmanulu asupra-ne, cu atat'a se facù mai intetita, pana candu toti se retraseru peste podulu resbelicu alu riului Albe, precum si la Pardubitz. Perderea nu se póte sci, inse cu buna séma e insemnata.

Vien'a 4 Iuliu. Dupa cum se simte de securu gen. Clam Gallas, Henikstein si Krismanic se punu sub judecata martiala. Se dice, ca s'au pusu la cale negociatiuni cu Franci'a pentru cederea Venetiei. Mensdorf calatoresce astadi in cortelulu generalu alu armatei de nordu.

„Cá fama se suna, ca Napoleonu ar fi facutu propusetiune: cá Austri'a se tiena Boemi'a, pentru ea se céda Veneti'a, Prusi'a tiene Schleswig-Holstein. Poterile beligerante nu pota pretinde desdaunare belica.“ —

Nevoi urbariale in Transilvani'a.

(Capetu.)

Este prea adeveratu, ca fostii iobagi romani si maghiari din comitate inca suflara fórté greu nu numai prin procesele strinsu numite urbariale, in catu adica multi din ei sunt tractati numai cá dileri, curialisti, arendasi, ci si prin modululu cu care se punu comasatiunile in lucrare, prin procesele numeróse pornite de boieri pentru paduri si pasuni, care procese din anulu trecut inócce se multiescu preste mesura, apoi si prin blastamatiile, unoru carturari locuitori in sate; cu tóte aceste satenii din comitate pana acum inca totu l'au apucatu a lua lumea 'n oapu cá secunii, pe seama ca acestia se inclésta si óresicum se lipescu de pamentulu patriei loru cu mai multa doiosia si taria decatu secunii, séu adioa patriotismulu patologicu este mai mare in comitate decatu in secuime, pentruca anume romanii déca nu pota duce cu sine osementele si tieren'a mosiloru de stramosi carii repausa aici, déca nu pota lua cu sine tóte frumsetiele cu care natur'a (nu ómenii) incarcase pe acésta tíera, apoi se determina cá mai bine se móra de fóme si de friguri totu in acésta tíera.

Se spune nu numai intre anii 1850 si 1853 pre candu se pregatea legea noua urbariala ci si dupa esirea patentei urbariale din 1854 in unele cercuri gubernementale ar fi predomnit opinieuna, cumca aristocrati'a trebue se fia aparata de orice periculu, cum si ajutatata din resputeri cu midilóce materiale, pentrucá se remana totudeauna pe de asupra, se nu devina umilita in ochii burgarimii si a plebei. Se pare ca acésta opinieuna predomnesce pana in diu'a de astadi si ca aceeasi este proptita tare inca si prin tendiatiele natiunale, in catu adioa aristocrati'a la noi se identifica cu o natiune intréga. De aici apoi se nascu atatea procedure singulare, curióse, bizare, tragicomice, care pe airea n'aru avea nici unu intielesu. Eu inse dicu voua, ca pe ecatu timpulu boierimea transil-

vana dispune numai de întelegința, de industri'a, de ideile practice, de științele reale pe care le castigă ea pana acum, pre atata totă opintel'a vöstra de a o tiené pe de asupra cá si pe o smantana este cu totul desiérta, ba tooma periculösa tierii, statului si chiaru natiunii aristocratica, pentruca pe ácésta cale aristocratia va fi respinsa pe siguru de o plutocrazia compusu din armeni, evrei si din o multime de alti strainii; atunci apoi si boierii si tieranii voru deveni prea umilitii iobagi ai acéleiasi; éra apoi cu tota uniunea vöstra de asimilare nu va putea fi nici vorba.

Boierii prin organulu loru „Kol. Közl.“, cum si prin graiulu celu stralucitu alu baronulu Ludv. Josika batura in tómn'a an. trecutulu pe birocrati si pe birocratia; ei inse prin acéleasi arme in acelasu timpu se batura pe sine chiaru. In Transilvania birocratismulu este o profesiune (meseria, modu de vietuire) a unui numeu mare de familii; o consecintia firésca ácésta a constitutiunii si mai anumitu a organizatiunii comitateloru. Diferintia si intre celu din Transilvania (si Ungari'a) sta numai intru aceea, ca colo birocratismulu este sustienutu de individi si de regimu, éra la noi de individi si de familii, cum si ca colo birocrati sunt denumiti, éra la noi taliter qualiter alesi. Pre lunga ácésta meseria boierimea mai are un'a, adica portarea de procese precum nicairi in lumea larga, ceea ce este éra si consecintia sistemului de invetiamentu, carele a impinsu pe tinerime totu numai la invatiarea legiloru, deóa 'mi este erstatu a numi invetiare de legi acelu cursu ticalosu pe care 'lu avea Transilvania sub acestu nume pana la an. 1848. De aici apoi isi póte explica cineva decursulu ne mai auditu alu mai multoru procese vechi si noua. Din sute de ecsemple aducemu numai vreo doua trei. Procesulu comunei Boianu din comitatulu Cetatii-de-balta cu grafina Bethlen Hermina in oaus'a despartirii paduriloru si a locuriloru de pasiune s'a pertractatu la un'a si acéleasi instantia de 12 ori si acelasu nici pana astadi nu e terminatu, pentruca avocatulu partii contrarie avu intru nimicu a sustiené, ca elu din 720 iobagi verificati prin comisiunile urbariale cá sessiões antiquae pentru care se numera despugubirea dela statu recunósce numai pe 90. — In caus'a comunei Mesterháza esira trei sentintie dela un'a si acéleasi instantia. In cauzele comuneloru Kis-Fenes, Petridu, Ciurila etc. escate catu pentru paduri, catu pentru caroumaritu se cere de catra fostii privilegiati ca starea totala a tuturor sentintieloru judecatoresci intrate in vigore legala pana la 1861 si schimbarea loru in defavóra comuneloru. Mai vedeti apoi ce se intemplà si cu comun'a Remetea *) din comit. Albei de diosu. Avemu si ecsemple, ca se póta procesu tooma si pentru ap'a de beutu, precum in comun'a St. Petru.

Intru adeveru ori catu am meditatulu asupra acestoru feluri de procese, am alunecatulu si la prepusul (suspicio), ca pre lunga tota mancarimea boieriloru de a porta procese póte se mai fia si o mana reutatosã nevedita, carea 'i impinge si indémna, cá ei se traiésca totu in certa si ura cu tieranii, éra prin acea procedura se inasuffe anume romaniloru ura cu atatu mai mare in contra uniunii, pe carea precum se scie, densii o privescu nu numai din punctu de vedere nationalu, ci totuodatu si din celu materialu. Acésta impregiurarea se póte pricepe fôrte usioru, ea nu are trebuintia de comentarie. Totu ácésta impregiurare silesce pe romani, cá ei si fara voi'a loru se astepte dreptatea pana in ór'a de facia totu numai dela — Vien'a, éra de airea niciodata, éra candu ei o aru perde si de acolo, le-ar remané cá se se traga la altariu si de acolo se faca apelu catra Ddiu, se întielege inse, ca nu prin besericani asemenea aceloia, carele in tómn'a trecutulu calatorindu cu unu functionariu sasu catra Clusiu si fiindu vorb'a despre barbati de litere ai romaniloru dise catra acelu domnu casu: Ce? Intelegintia? Dacoromanisti sunt ei, ein elendes Bettlervolk **).

*) De 400 familii, aici inse unulu dintre preoti.

**) Se spune ca pe atunci tooma si in Vien'a s'a vorbitu in acestu stilu si in ácésta maniera. Asié pentru doi trei lingatori de talere suferu toti.

Incheiemu rogandu pe Ddiu, cá se dè, minte buna la tota lumea, inse si boieriloru.

Georgius Barcensis.

Calumniare Infernala.

In septeman'a trecutulu cetiramulu in unele diurnale maghiare, mai aprópe in cele dela Clusiu, unele impartasiri suflate de unu spiritu necuratu din Romani'a, cumca pr. Carolu I. 'si va reintórce propunerea cu actiunea armatei ce o imultiesce, si ca ar avé intentiunea de a face invasiune aci la noi in Austri'a. Am despretiuitu aceea dare cu sotocél'a, cá pe o fantóma esita din creeri reutatosi si tendentiosi. Inse astadi ce se vedi? In diurnalulu centralisticu „N. fr. Presse“ cetimu o correspondintia originala cu data Bucuresoi 20 Iuniu sub titulu „O tabera la graniti'a austriaca. O dineala Omeru Pasia,“ in care impartasiesce corespondintele, ca din fontani militare demne de oredintia simtiesce, cumca regimulu din Bucuresi se ocupa cu planulu a-si concentra tota armat'a, ce se afla postata pe tiermurerele Dunarii, la graniti'a austriaca la Boicoi intre Ploiesci si Predealu, cá se redice acolo o tabera intarita cu meteresuri. Si cu tóte, ca nu afla altu temeiu alu scornituri acésteia, decatu in scirile sosite despre restabilit'a întielegere cu Turcia, dupa care nu se mai crede, ca voru trece Dunarea, si in impregiurarea, ca pe partea Dunareii au secatu fontanile provisiunii si requisitiunii pentru armata si deaceea s'ar aflá neaparatu de lipsa a se strapune militi'a catra Austri'a, totusi cu atata nu se multiamesce, ci dice, ca nu póte se nu aduca ácésta stramutare a taberei la graniti'a austriaca in legatura cu **ultimele demonstratiuni din Brasiovu** (?!). Apoi procede asia: „Ti va fi reportatu cineva pana acuma deadreptulu („cumca noi n'am soi“! observa Redactiunea Presse) cumca in dilele cele mai din urma s'au facutu in Brasiovu demonstratiuni in sensu nationalu romanu, care au luatu aripi, dupa cum vréu aiosi a scii chiaru si pana la improvisarea unui conductu de tortie (?) cu strigarea „se traiésca Carolu I.“, ceea ce ar fi casionatu mai multe arestari.“ — Ér' de aci incolo singuru reutaciosulu corespondinte murturisesce, ca e cu greu a mediuloci, catu adeveru e in descoperirea ácésta, si apoi trece la ceea ce lu róde in adenculu animei, cumca in adeveru armat'a se pregatesce de lupta, ca principelu a inspectionatulu si ca intr'o ordine de di s'a publicatu, cá oficiii de infanteria paua la capitani se oapete cate 700, cei de cavaleria cate 1000 si oficiii pretoriali cate 1500—2000 piastri cá intrare in campania, ér' armat'a adausulu de 15 parale, si de aceea primescu soldati pre principelu pretutindinea cu stigari de entusiasm.

Inchiiarea o face cu impartasirea, cumca inainte cu 4 dile 20 oficii din regimentele romane stationate la Giurgiu fura invitati la méssa de catra Omeru Pasia, care se afla supremu comandante la Ruscicu dincolo de dunare, si primira invitarea; ér' Omeru Pasia li s'ar fi dechiaratu, ca si candu ar fi silitu a trece Dunarea, ar' veni cá amicu si protectoru ér' nu cá inimicu alu tierii. Pana aici corespondintele.

Se duce minune, catu de indiavolita e aplecare de a calumnia a unoru sierpi inveniatu, cari cauta fara astemperu totufeliulu de ocaziuni spre a aruncá catu de pucina umbra pe lealitatea romanulu austriacu, dór' lu voru mai poté pune sub pitiórele sale cele de hidra. Auditulu cu oculo! Infernal'a de vipera se se incumete a ne calumniá pe noi romanii Brasioveni cu o mintiuna atatu de infernala!!

Noi provocamu pre on. Redactiune a diurnalulu „N. fr. Presse“, cá se dechiaré in publicu de mintiuna reutatosã si infernalu tendentiosã a aelui corespondinte, ca altufelu prepusul de asemeni tendentie de a innegri o natiune credentiosã tronulu si dinastiei, si lu incarca si asupra s'a si a partitei sale, care scii bine, ca romanulu austriacu a fostu, si va fi totudeuna ecsemplulu lealitati catra Inalt'a S'a Dinastia. Acésta pretendemu cu atatu mai vertosulu, ca in Brasiovu se afla nu numai politia dar' si diurnalulu germanu „Kronst. Ztg.“, care cu buna sama n'ar fi tacutu o fapta atatu de

percepu. — Totu odata asteptamu, si din partea oficiulu politianu din Brasiovu cá se binevoiesca a constata in publicu prin diurnalulu germanu, infernalitatea acéstei mintiuni tendentiosë, cu atatu mai vertosu, ca se vorbesce in ea si despre arestari politiane. — Ér' noi manii in mani'a calumniatoriloru vomu remundri, cu neclintit'a nóstra fidelitate nu bnata cu vorbe pompóse, ci dovedita prin faj — tienendu de maceima strabunulu Sene. „Canes non nisi latrare sciunt.“ — Apoi tocacum, candu tóte popórale trebue se se strende mana cá cu puteri si saorificia unite se belese pe dusimani comuni, candu fii unuia ai altuia poporu intocma sangera pe campuluptei cu acéleasi credintia si resolutiune i prepusa, se nu mai vatamamu si prepunemu atata reutate pe semenii nostri. Ér' catu pentru strainii de dincolo de Carpati, cari din stemena eredita scornescu visuri, de cari apoi ei ridu, numai cá se póte infecta aerulu opirunii publice cu totu felulu de prepusuri sconite asupra nóstre, le consiliamu, cá se-si mature numai dinaintea pragulu loru, si se nu ne intempine cu manieri atatu de periculöse si fatale ecistintii si drepturiloru nóstre politice; deóa nu ne potu face vreunu bine, celu pucinu se ne crutia de astfelu de calumnie. —

Romani'a.

Bucuresci 3 Iuliu. Alteti'a S'a Domnitiolulu s'a reintorsu din visitarea, ce o facu la vechi'a capitala a Romaniei Tergoviste, unde a aflatu multa multiamire spre a asiedi'a acolo fondariile si arsenalulu. — Se crede, ca ácésta capitala se va fortificá acuma a 3-a óra. —

Cestiunea cea mai ardiatoriã in Romani'a este asiediarea baseloru si principialoru constitutiunii in adunarea tierei. In proiectulu regimulu de constitutiune art. 6 suná asia: „Insuirea de romani se dobendesce, se conserva si se perde, privitu reguliloru statorite prin legile civile, Religiunea numai póte fi unu obstacolu la impamentenire.“ Acestu art. publicanduse a provocatu in romani cele mai temeinice temeri, ca strainii si mai vertosi jidanii investinc drepturi politice potu fi cu tempu pre pe ecistintiei nationalitati romane. — On. cetitori cunoscú petitiunea detaiatoriã de rurile israelitiloru. Acésta Petitiune tá sude vro 4000 Bucuresceni si alte vro 10,000 romani de peste Milcovu, oari cerea de tierei vindecarea aceloru abuzuri si tiarea art. 6 de lege. — In samb tooma érá se se incépa desbaterea cu Studentii, comerciantii, meseriasi, si venira se fia de facia la desbatere. Dupaca reportulu comisiunii privitoru la proiectulu constitutiunii, pre candu érá se se incépa votare pe articuli, poporulu de afara, negutiatori, meseriasi, incepura a strigá „mai bine vremu se perimu, decatu se se dè vreunu dreptu jidaniloru.“ Se incepú si trasulu clopeteloru metropoliei indunga. Se adunã o massa mare de poporu la sala adunarii alaturandusi dorintiele si strigatele in acelasi obiectu. In adunare se facu o turburare. Ministeriulu, dupace nece la vre-o cativa deputati neci min. presiedinte nu i succese a cãmoli pe poporu, se aflá nevoitu a asecurá poporu priu o publicatiune, care urmésa a diosu, cumca guvernulu si adunarea a revoc numitulu art. Intr'aceea o colóna dintre popu se aruncá asupra sinagogei evreiloru infuricá se-o darime supu ouventu „ca se ingadtu de guvernulu a se cladi pe loculu, unde ca altariulu besericei stélea, si in mai pucinu 1/4 óra din tota splendórea ornamenteloru sãmicate acumu ale acéstei sinagoge nu mai mase decatu murele edificiiulu, si numai intet pasire la mediulocu a gardei cetatienesce p restaurá liniscea, dupaca poporulu se odihni apromisiunea ministriloru. Romanii adi nu se lasa a se amagi cu momete; elu nu se mulmesce mai multu, deoatu cu realitatea. —

Cursurile la bursa in 6. Iuliu 1866 sta ae
Galbini imperatesci — — 6 fl. 30 cr.
Augsburg — — 131 „ —
London — — 134 „ 25 „
Imprumutulu nationalu — 58 „ 50 „
Obligatiile metalice vechi de 5 % 56 „ 40 „
Actiile bancului — — 690 „ —
„ creditului — — 130 „ 30 „